Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME
DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het ontwerp van projectbesluit van de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven in het kader van het Complex Project "Realisatie Extra Containerbehandelingscapaciteit Antwerpen"

Hiermee wordt het ontwerp van projectbesluit van de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven ter goedkeuring voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Dit kadert in het Complex Project "Realisatie extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen". Het ontwerp van projectbesluit beschrijft de keuze voor één van de onderzochte alternatieven en de motivaties die aan de grondslag van deze keuze liggen. In het ontwerp van projectbesluit wordt rekening gehouden met de adviezen die werden afgeleverd bij het voorontwerp van projectbesluit. Het omvat eveneens een reeks milderende maatregelen.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld:
- Weginfrastructuur en beleid;
- Omgeving en natuur.

Beleidsdoelstelling:
Beleidsnota Mobiliteit en Openbare Werken 2019-2024:
- SD 3 "Naar een goed verknoopt logistiek netwerk en optimaal ontsloten internationale knooppunten"
  - OD 3.4. De zee- en luchthavens als toegangspoorten tot Vlaanderen: "Onze zee- en luchthavens zijn het kloppend hart van Vlaanderen. We versterken hun positie en bouwen ze verder uit als toegangspoorten tot Vlaanderen en als belangrijke knooppunten in de supply chain. (...) In partnerschap met de Vlaamse havenbesturen wil ik de unieke geografie van Vlaanderen en onze maritieme-logistieke-industriële clusters verder uitbouwen en blijven duurzaam valoriseren, om zo maatschappelijke en economische meerwaarde te creëren, de Vlaamse economie te versterken en te excelleren in een internationale omgeving. Als Vlaamse overheid blijven we investeren in de maritieme toegankelijkheid van de havens en de verantwoordelijkheid opnemen voor een aantal publieke taken binnen de havens, dit binnen de perken van de begroting en conform het Havendecreet en het

Scheepvaartbegeleidingsdecreet. We engageren ons om verder intensief bij te dragen aan de strategische investeringen in de havens. Er wordt gestart met de bouw van een nieuwe zeesluis in Zeebrugge en samen met Nederland verder gewerkt aan de bouw van de Nieuwe Sluis Terneuzen, die we deze bestuursperiode in gebruik zullen nemen. In Antwerpen wordt er zo snel als mogelijk werk gemaakt van een robuust voorkeursbesluit voor de realisatie van extra containercapaciteit zodat de werken zo spoedig mogelijk kunnen aanvangen."

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Sinds 1 maart 2015 is de regelgeving inzake complexe projecten van kracht door middel van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, het besluit van 12 december 2014 tot uitvoering van het decreet complexe projecten en het besluit van de Vlaamse Regering van 13 februari 2015 tot aanwijzing van de Vlaamse en provinciale projecten ter uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning. De procesaanpak onderscheidt vier fases: de verkenningsfase, de onderzoeksfase, de uitwerkingsfase en de uitvoeringsfase. De fases zijn gescheiden door drie vaste beslismomenten: de startbeslissing, het voorkeursbesluit en het projectbesluit.

Beslissing van de Vlaamse Regering Startbeslissing CP ECA 15 juli 2016 (VR 2016 1507 DOC0899/1BIS)

De startbeslissing van 15 juli 2016 betekende de start van de onderzoeksfase met als doelstelling een voorkeursalternatief te filteren uit een brede waaier van alternatieven. In dit kader werd een breed onderzoek en overleg met actoren georganiseerd om zicht te krijgen op de impact en gevoeligheden van de verschillende alternatieven.

Beslissing van de Vlaamse Regering Voorkeursbesluit CP ECA 31 januari 2020 (VR 2020 3101 DOC.0074-1-29)

Het voorkeursbesluit van 31 januari 2020 bevestigde de keuze van een voorkeursalternatief dat voortkwam uit het geïntegreerd onderzoek en de verschillende besprekingen met actoren en belanghebbenden. Het voorkeursbesluit hield de vaststelling in van een op strategisch niveau gekozen alternatief. Het voorkeursbesluit gaf het startschot voor de uitwerkingsfase.

Mededeling aan de Vlaamse Regering voorontwerp van projectbesluit CP ECA - Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven (MEDVR VR 2023 1407 MED.0290/1)

Het voorontwerp van projectbesluit van 14 juli 2023 bood een eerste blik op het volledige uitgewerkte dossier van de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven. Naar aanleiding van de mededeling werd het integrale dossier voorgelegd aan de adviesinstanties. De reacties van de adviesinstanties werden verwerkt in een antwoordennota. De antwoorden van het projectteam hebben geleid tot aanpassingen aan het dossier in functie van de vaststelling van het thans voorliggend ontwerp van projectbesluit.

2. INHOUD

Het Complex Project Extra containerbehandelingscapaciteit Antwerpen heeft als doelstelling de realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen, om de verwachte groei tot 2030 te kunnen accommoderen, de daarmee samenhangende ontwikkeling van industriële/logistieke gronden en de multimodale ontsluiting tot aan het hoofdnet. Dit project doorliep reeds de verkennings- en de onderzoeksfase. Thans evolueert de uitwerkingsfase richting besluitvorming met twee projectbesluiten, een voor de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven (WOW) en een voor de Containercluster Linkerscheldeoever (CCL). Voorliggend dossier betreft de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven.

De mogelijke inrichtingsalternatieven voor de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven (WOW) werden in een projectonderzoeksnota opgesomd en daarna onderzocht in de loop van het geïntegreerd onderzoek. Het geïntegreerd onderzoek van de inrichtingsalternatieven van de Westelijke Ontsluiting Waaslandhaven was multidisciplinair van aard. Het omvatte een milieueffectenonderzoek, een bufferlandschapsstudie en een maatschappelijke kosten-batenanalyse. De resultaten van het geïntegreerd onderzoek werden aan dit ontwerp van projectbesluit toegevoegd. De voornaamste onderzoeksresultaten werden samengevat in een synthesenota.

Op verschillende momenten tijdens het geïntegreerd onderzoek werden via het actorenoverleg tussentijdse resultaten besproken met bedrijven, verenigingen en bewoners (zie onderstaande tabel). Er werd uitvoerig gecommuniceerd met zowel actoren, bedrijven als burgers en andere belanghebbenden. Een overzicht van de overlegmomenten werd hieronder opgenomen. Op die manier werd, net zoals tijdens de verkennings- en de onderzoeksfase, invulling gegeven aan de principes inzake complexe projecten: open communicatie en transparantie, participatie, maatwerk, oplossingsgericht samenwerken, geïntegreerde aanpak en door de actoren gedragen procesregie.

Overleg	Datum
Actorenoverleg in kader van het geïntegreerd onderzoek	12 mei 2020 27 juli 2020 24 november 2020 27 april 2021 28 september 2021 9 december 2021 3 mei 2022 7 november 2022 22 mei 2023

Tabel: overzicht bijeenkomst Actorenoverleg tijdens de uitwerkingsfase
Bron: eigen verwerking

Verder organiseerde het projectteam verschillende workshops met stakeholders. Voor het ontwerp van de buffer werd bijvoorbeeld een wandeling en een webinar voorzien. De terugkoppeling uit de overlegrondes werd meegenomen in het verdere traject van het geïntegreerd onderzoek. De resultaten van het geïntegreerd onderzoek werden op zich opnieuw teruggekoppeld naar de actoren.

Rekening houdend met deze onderzoeksresultaten en met de verschillende besprekingen in de ambtelijke task force, het programmateam, het projectteam WOW en met de stakeholders ligt heden een inrichtingsalternatief ter beslissing voor. Het inrichtingsalternatief verbindt de Schoorhavenweg via het te bouwen Complex Hogendijk met het bestaande Complex Deurganckdok West. Het alternatief omvat zowel een weg, een fietspad als een spoorweg. En een landschapsbuffer zorgt voor afdoende afscherming van onder meer verkeerslawaai, maar ook voor een visuele afscheiding richting polder. Door een klimaatrobuuste afwatering kan het afstromend hemelwater grotendeels infiltreren. Tevens wordt weidevogelgebied en foerageergebied voor de Bruine Kiekendief ingericht in Doelpolder Zuid.

Het voorgestelde inrichtingsalternatief en de motivaties die aan de grondslag van deze optie liggen, worden beschreven in het hoofddocument (bijlage 1). De optie werd eveneens verwerkt in een omgevingsvergunning en een ruimtelijk uitvoeringsplan met herbestemmingen.

Samenvattend, kunnen de keuzes voor het voorgestelde inrichtingsalternatief als volgt summier worden gemotiveerd. Uit een afweging in het voorbereidende studiewerk bleek dat er slechts één redelijk inrichtingsalternatief bestaat voor de Westelijke Ontsluiting dat voldoet aan de vooropgestelde doelstellingen en bijhorende functionele eisen, namelijk de aanleg van een volledig nieuwe ontsluitingsweg ten westen van het spoor. De overige inrichtingsalternatieven werden als

niet redelijk beschouwd. Binnen het enige redelijke inrichtingsalternatief werden voor een aantal projectonderdelen verschillende inrichtingsvarianten onderzocht:

- Voor het complex Hogendijk werd voor een inrichtingsvariant gekozen omwille van verkeersveiligheid.
- Voor de inrichting van Putten Hoog werd in het ontwerp van het bufferlandschap gekozen voor een hybride ontwerp tussen de technisch haalbare alternatieven, bestaande uit een heuvel met beperkte hoogte van circa +30 m TAW, maar met een bijna volledige invulling van de zone.
- Voor de buffer tussen de Westelijke Ontsluiting en de naastliggende polder bleek uit ontwerpend onderzoek een dijklichaam tot +14 m TAW met bomen als bufferdijklint langsheen de Westelijke Ontsluiting de beste oplossing omwille van de efficiënte buffering, de sterke verankering in het landschapstype, de beperkte ruimtebehoefte en de snelle realisatiemogelijkheden.
- Voor de aansluiting van de rijweg vanuit Saftingen en Doel op de WOW ging de voorkeur naar het basisontwerp omwille van de logische organisatie van de verschillende mobiliteitsstromen en omwille van de mindere impact op landschap en waterkering.
- Voor de fietsverbinding tussen Putten Hoog en het complex Deurganckdok-West werd gekozen voor de 'Scheldevariant' omwille van de verkeerstechnische en ontwerpmatige superioriteit van de variant. Er zijn minder constructies, kruisingen, bochten en aftakkingen. De omrijfactor ligt lager en is voor fietsers beter leesbaar.
- Voor de fietsverbinding tussen Kieldrecht en het Complex Hogendijk leidde onderzoek tot de keuze van het ontwerp dat het meest efficiënt omgaat met afstanden en bijkomende verhardingen. Het aantal kunstwerken en extra betonnen structuren (met bemaling) speelde tevens een rol in deze keuze. De gekozen oplossing is de minst schadelijke en meest haalbare oplossing om tussen Kieldrecht en het Complex Hogendijk te fietsen.

De motivaties die aan de grondslag van het voorgestelde inrichtingsalternatief liggen, komen uiteraard uitgebreider aan bod in het hoofddocument en het geïntegreerd onderzoek .

Deze motivaties werden in het kader van het voorontwerp projectbesluit grotendeels bevestigd door de adviesinstanties in het kader van de decretaal voorziene, formele adviesronde. De adviesronde leidde tot enkele wijzigingen aan het dossier. Alle wijzigingen worden in de antwoordennota, die deel uitmaakt van het dossier, opgesomd.

Alle rapporten en documenten zijn beschikbaar op: https://www.cpeca.be/

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De voorliggende vaststelling van het ontwerp van projectbesluit door de Vlaamse Regering heeft geen directe budgettaire impact. Het betekent slechts de start van een openbaar onderzoek.

Na de voorlegging in openbaar onderzoek kan de Vlaamse Regering het projectbesluit definitief vaststellen en kan een meer gedetailleerde en onderbouwde kostenverdeling worden opgesteld. Uiteraard wordt die dan nog verfijnd zodra offerteprijzen gekend zijn.

Vervolgens kan de uitvoeringsfase starten en de werken op het terrein een aanvang nemen. De werkelijke budgettaire impact van het project zal uiteindelijk pas duidelijk worden op het moment van de opening van offertes na publicatie van het bestek. Dat zal aanleiding geven tot een actualisatie van de projectkost.

In de actueel beschikbare kostenraming worden de uitvoeringskosten aan het prijspeil van januari 2022 bij benadering geraamd op meer dan 190 miljoen euro (inclusief btw). Deze geschatte kost kent de volgende detailopsplitsing:

Onderdeel	Totaal bedrag	PoAB	Vlaams Gewest	MLSO	Infrabel	Te verdelen
Wegenis	29	0	29	0	0	0
Spoorwegen	40	8	2	0	30	0
Kunstwerken (weg en spoor)	32	8	20	4	0	0
Fiets (inclusief kunstwerken)	15	5	10	0	0	0
Buffer en bijhorende natuurcompensaties	52,5	1	51,5	0	0	0
Extra grondlichamen ten behoeve van CCL	25	5	20	0	0	0
Totaal bedrag	193,5	27	132,5	4	30	0

Tabel: Raming WOW (P50 prijspeil januari 2022 inclusief btw)
Bron: eigen verwerking (november 2022)

Het gunstige advies van de Inspectie van Financiën werd op 23 januari 2024 verkregen. Op vraag van de Inspectie van Financiën werd hoofdstuk 2 van voorliggende nota uitgebreid met een verduidelijking van de elementen die geleid hebben tot de keuze tussen de verschillende uitvoeringsvarianten. Daarnaast werd op vraag van de Inspectie van Financiën de budgettaire impact in de tabel hierboven verduidelijkt.

Begrotingsakkoord werd verkregen op XXX 2024.

B. ESR-TOETS

Er is geen advies gevraagd met betrekking tot de ESR impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand of de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen voor wat betreft hun personeel, hun werkingsuitgaven, de investeringen en schulden of de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Zoals voorzien in artikel 24 van het Decreet Complexe Projecten onderwerpt de bevoegde overheid het ontwerp van projectbesluit en het ontwerp van MER aan een openbaar onderzoek. Artikel 22 van het besluit van 12 december 2014 tot uitvoering van het Decreet Complexe Projecten voorziet dat het openbaar onderzoek zestig dagen loopt. Tijdens de eerste twintig dagen van het openbaar onderzoek wordt een informatievergadering georganiseerd. Het dossier wordt gepubliceerd op de projectwebsite, aangekondigd in kranten en andere media (...), overeenkomstig de bepaling van het besluit van 12 december 2014 tot uitvoering van het Decreet Complexe Projecten.

Na dit openbaar onderzoek en het verwerken van alle binnengekomen elementen kan de Vlaamse Regering, rekening houdend met alle elementen, een projectbesluit definitief vaststellen. Idealiter kunnen daarna de werken worden aangevat.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. het ontwerp van projectbesluit van de westelijke ontsluiting van de Waaslandhaven van het complexe project Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen vast te stellen, waarvan de elementen, vermeld in artikel 23 van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, zijn opgenomen in het hoofddocument, en de bijlagen erbij.
2. de Vlaamse minister bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken te gelasten opdracht te geven aan het departement Mobiliteit en Openbare Werken om overeenkomstig artikel 24 van het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten het ontwerp van projectbesluit en het ontwerp van geïntegreerd onderzoek, dat het ontwerp van een MER bevat, aan een openbaar onderzoek te onderwerpen.
3. De Vlaamse minister, bevoegd voor Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, en de Vlaamse minister, bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, zijn, ieder wat haar betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

De Vlaamse Minister Van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie En Toerisme

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia Peeters

BIJLAGEN

1. Ontwerp Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van het ontwerp van projectbesluit over de westelijke ontsluiting van de Waaslandhaven van het complexe project Realisatie van extra containerbehandelingscapaciteit in het havengebied Antwerpen met als bijlage het hoofddocument projectbesluit (met bijlagen ter inzage bij secretarie)
2. Advies IF dd. 23/1/2024
3. Begrotingsakkoord dd 0/0/2024